

SKAITYMAS JAUNOSIOS SKAITMENINĖS KARTOS GYVENIME

Odetta Maziliauskienė

Skaitytojų aptarnavimo centras
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji Vaikų
biblioteka

NUOLAT KANKINANTYS KLAUSIMAI

- Kodėl šiuolaikiniai vaikai ir paaugliai mieliau renkasi ekrano malonumus nei knygą?
- Kaip jauną žmogų veikia ekranų gausa ir jais plintantys informacijos srautai?
- Ar tikrai skaitmeniniame amžiuje skaitoma mažiau?

PIRMASIS SKAITYMO ĮGŪDŽIŲ TYRIMAS 2005 M.

- **Tyrimo rezultatai:**
 - ✓ 35 % respondentų prisipažino neperskaitę nė vienos knygos per pastarąjį pusmetį.
 - ✓ 20 % moksleivių prisipažino neperskaitę nė vienos knygos, kuri būtų nesusijusi su mokslais.
- **Kokios neskaitymo priežastys?**
 - ✓ Laiko trūkumas. Lėšų knygoms trūkumas. Tarp dažniausiai nurodytų neskaitymo priežasčių mokiniai įvardino laiko trūkumą ir nuovargį.

PO 2005 METŲ TYRIMO:

- Skaitymo skatinimo programa 2006-2011.
- Skaitymo skatinimo koncepcija (2008m.).

LIETUVOS PILIEČIŲ SKAITYMO ĮGŪDŽIŲ IR ĮPROČIŲ TYRIMO IŠVADOS /(VILMORUS, 2012)

- ir suaugusiųjų, ir vaikų skaitymo gebėjimai prastėja;
- daugiau nei trečdalis vaikų (3–10 m.) visiškai neskaito;
- vaikai vidutiniškai skaitymui skiria 22 minutes per dieną;
- vaikai daugiausia laiko skiria televizoriaus žiūrėjimui arba kompiuteriniams žaidimams;
- tėvų skaitymo įpročiai formuoja ir vaikų įpročius – jei neskaito tėvai, neskaito ir vaikai;

LIETUVOS PILIEČIŲ SKAITYMO ĮGŪDŽIŲ IR ĮPROČIŲ TURIMO IŠVADOS (VILMORUS, 2012)

- 96 % tėvų teigia namuose vaikiškų knygų turintys, tačiau ketvirtadalis vaikų per pusmetį jų neperskaitė nė vienos;
- lyginant Lietuvos ir kitų Europos šalių vaikų ir paauglių skaitymo įgūdžius matyti, jog lietuvių vaikų skaitymo ir teksto suvokimo įgūdžiai yra gan prasti. Kas penktas europietis ir kas ketvirtas lietuvis prastai suvokia skaitomą tekstą. Pagal ketvirtos klasės mokinių skaitymo gebėjimus 2001 m. Lietuva užėmė 7 vietą iš 35 šalių, o 2007 m. – 21 vietą iš 45. Lietuviai skiria kur kas mažiau laiko skaitymui nei kitų išsivysčiusių Europos šalių piliečiai.
- Lietuvoje per 6 metus skaitymui skiriamo laiko sumažėjo daugiau nei ketvirtadaliu.

PO 2012 METŲ:

- Pratęsiama skaitymo skatinimo programa.
- Skaitymo skatinimo priemonių planai:
2012-2014
2015-2017
- Kultūros tarybos Skaitymo skatinimo priemonių finansavimas.

„LIETUVIŲ SKAITYMO ĮPROČIAI“ TYRIMAS (VŠĮ „LAIKAS SKAITYTI“/SPINTER TYRIMAI, 2015)

- Vaikams **iki dviejų metų** neskaitoma: bent vieną knygą perskaitė tik 35 % tėvų.
- Į klausimą, kiek laiko per savaitę skiriate skaitymui: 73 % tėvų, auginančių 0–2 metų vaikus, atsakė, jog knygoms laiko neskiria (2014 m. tokių tėvų buvo 67 %).
- Tėvai dažnai savo vaiko pratinimą prie knygos perkelia darželiui arba mokyklai.

- Dauguma 3–6 metų vaikų (76 proc.) ir absoliuti dauguma 7–10 metų vaikų (96 proc.) per pastaruosius šešis mėnesius perskaitė nors vieną knygą.
- Pusės metų kontekste sumažėjo šio amžiaus vaikų, kurie per pastarąjį pusmetį neperskaitė nė vienos knygos (nuo 18 iki 15 procentų) ir padaugėjo vaikų, perskaitančių didesnį skaičių knygų: 5–9 knygas per pusmetį prisipažino perskaitę 19 procentų vaikų (palyginimui 15 procentų, 2014).

- Geri pokyčiai **11–17 metų** vaikų amžiuje:
 - ✓ iki trijų valandų per savaitę skiria skaitymui
44 % (2015)- 41 % (2014)
 - ✓ skaitymui laiko neskiria
20 % (2015) – 23% (2014)
 - ✓ 2–4 knygas sako perskaite
39 % (2015) – 35 % (2014)
 - ✓ 5–9 knygas sako perskaite
20 % (2015) – 13 % (2014)

SKAITYMO SKATINIMO PROJEKTŲ, RENGINIŲ GAUSA, ĮVAIROVĖ

- **„Skaitymo saldaturgis“** (Ukmergės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos Taujėnų kaimo padalinys).
- **„Keliaujančio knygų portfelio paslaptys“** (Panevėžio „Židinio“ biblioteka).
- **„Skaitymas šeimoje: nuo lopšinių iki šiurpių“** (Kauno apskrities viešoji biblioteka)
- **Biblioterapija** kaip skaitymo skatinimo priemonė romų tautybės vaikams ir jaunimui (Vilniaus miesto savivaldybės centrinė biblioteka).
- **Knygų lobis** (Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka)

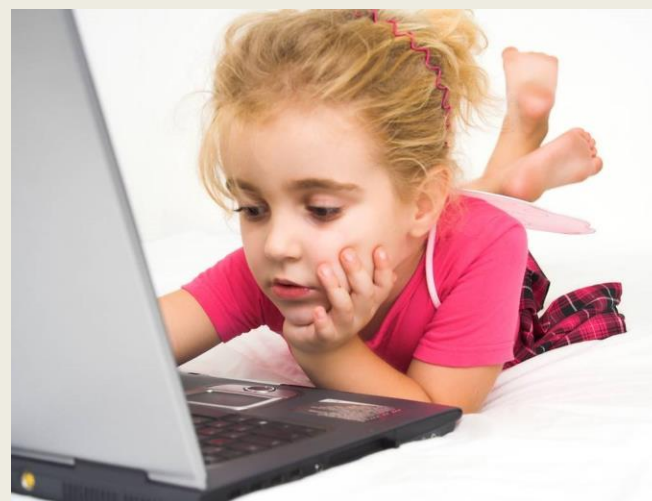
VAIKŲ LITERATŪROS CENTRAS

(LNB, 2015)

- Jeigu mažiau laiko praleistų naršydami internete, žaisdami kompiuterinius žaidimus arba žiūrėdami TV.
- Jų draugai (mokykloje ar socialiniuose tinkluose) aptarinėtų, dalintųsi įspūdžiais apie perskaitytas knygas.
- Lankomuose internetiniuose puslapiuose rastų daugiau nuorodų į įdomių knygų aprašymus.
- Tėvai, vyresni seserys/broliai įduotų į rankas įdomią knygą „imk, skaityk, gera knyga“.
- Taip pat jeigu matytų, kad jų šeimos nariai irgi skaito knygas ir eina į bibliotekas.

SKAITMENINĖ JAUNOJI KARTA

ŠIUOLAIKINIAI VAIKAI IR PAAUGLIAI

- Skaitmeninis kontekstas: erdvės išplėtimas, technologinė nepriklausomybė, skaitmeninė ritualizacija;
- Naujas santykis su laiku ir erdve;
- Naujas santykis su supančiu pasauliu.

Naujas ar kitoks?

IŠŪKIAI

- Kaip visų šių technologijų bei informacijos ir komunikacijos priemonių, skatinančių naujos kultūros formavimąsi amžiuje neužmiršti knygos ir jos kultūros
- Kaip, ypač jaunajai kartai, kalbėti apie popierinių knygų skaitymą?
- Kokiais būdais ir priemonėmis supažindinti jaunosios kartos atstovą su knyga.

SKAITMENINĖ KARTA IR POPIERINĖ KNYGA... Koks santykis?

- Knyga kaip bausmė ar prievolė. Vaikai dažnai neįsigilina į skaitomą tekstą, kartais net neprisimena, ką skaitęs, nes tik permeta akimis užduotą perskaityti puslapių kiekį, o pats galvoja, ką veiks vėliau.
- Knyga konkuruoja su kompiuteriu ir interaktyviomis veiklomis.
- Knygos skaitymas susikaupimo ir vienatvės reikalaujantis užsiėmimas.
- Knyga ir intensyvus ritmas, kada skaityti ekranų gausioje aplinkoje.
- Jaunimo kultūra ir „knygų graužikas“

POKYČIAI MŪSŲ BIBLIOTEKOSE

Pergalvoti:

- savo misijas
- savo fondus
- savo paslaugas
- savo erdves

KNYGA

ir/ar

IT

ŠIOS DALIES PABAIGAI...

- Kompleksiškas skaitymo proceso suvokimas šiuolaikiniame kontekste.
- Nuolatinis domėjimasis skaitmenine kultūra ir sąlyčio taškų su tradicine kultūra ieškojimas.
- Ilgalaikė skaitymo ugdymo ir skatinimo perspektyva, tęstinumas, progreso fiksavimas.

**AŠ SKAITAU, TU SKAITAI,
JIS, JI (NE)SKAITO:**

skaitytojų ugdanti veikla bibliotekose

TYMAI

JIE (Jaunimo inovatyvi erdvė)

<https://www.youtube.com/watch?v=2MACPhfaKFY>

<https://www.youtube.com/watch?v=wf004aAmSSc>

Sako, kad bibliotekoje
neidomu... Ateik ir
pafikrink!

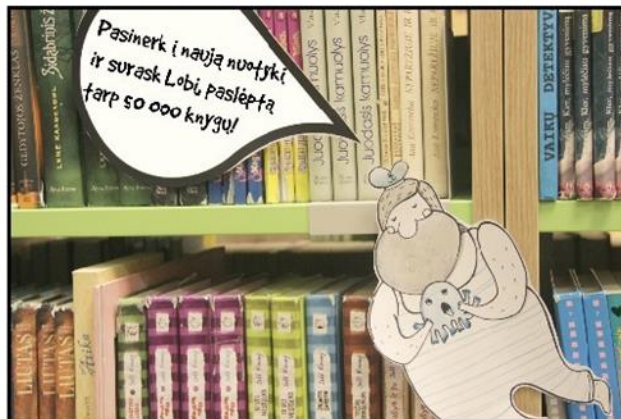
Metu tau iššūki!
Knyga ar stalo žaidimas?
Ateik paskaityti arba
pažaisti!

Bibliotekoje gali paleisti
pasiganyti savo kūrybos
arkliuką! Y-ho-ho!

Pasinerk į naują nuotyki
ir surask Lobi paslėptą
tarp 50 000 knygų!

Susirask
vasaros žaidimų draugą!
Taves laukia erdvi
kompiuterių salė ir platūs
interneto horizontai!

VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Mes tavęs laukiame:

Traku.g.10.Vilnius

Nuo pirmadienio iki penktadienio, 11-19 val.

Viską sužinosi čia:

vaikai.amb.lt (8-5) 261 67 63

KNYGŲ REKLAMŲ KŪRIMAS

- Kas yra reklama? Kokios yra reklamos funkcijos?
- Kokios reklamos rūšys ir jų ypatumai?
- Skirtingi formatai
- Video reklama (sukurti scenarijų, filmuoti, montuoti, platinti)
- Radio reklama (sukurti žinutę, įrašyti, montuoti, platinti)

<https://www.youtube.com/watch?v=T238qryQ5OU>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZhXSHymHYTw>

<https://www.youtube.com/watch?v=ospp-PM3Q2Y>

SPEED-BOOKING

- 1 min trukmės knygos pristatymas
- Argumentuoti
- Pažadinti smalsumą, sudominti, perteikti skaitymo malonumą
- Mini-pastatymas
- Platinimas

<https://www.youtube.com/watch?v=7nehoATKClQ>

- Tviteratūra –trumpas (dažniausiai iki 140 simbolių) meninis tekstas, sukurtas internetinio bendravimo tinkle „Twitter“ (tviteryje). Vartojimo sritys: literatūra, el. komunikacija.
- Žanrai: haiku recenzijos, 6 žodžių memuarai, „žaibiška“ (itin trumpa) proza (flash fiction).

KNYGŲ AUTORIAI, PERSONAŽAI SOCIALINIUIOSE TINKLUOSE

Facebook profile page for Marius Katiliškis. The profile picture shows a black and white photo of a man with a mustache. The cover photo shows a large, ornate building with many windows. The name "Marius Katiliškis" is displayed below the cover photo. The page has a search bar, a "Pridėti prie draugų" button, and a "Žinutė" button. Below the cover photo, there are tabs for "Laiko juosta", "Apie", "Draugai", "Nuotraukos", and "Daugiau". The "Apie" tab is selected, showing a section titled "AR PAŽĖSTATE MARIUS?" with a description: "Norėdami pamatyti, kuo jis dalijasi su draugais, nusiųskite jam kvietimą draugauti." and a "Pridėti prie draugų" button. Below this, there is a section titled "Apie" with a list of items: "Mokėsi Lietuvos Karo akademija", "Mokėsi Žagarės gimnazija", "Gyvena Kaunas", "Našlys (-ė)", and "Iš Gruzdziai". There is also a section titled "Nuotraukos" with a small photo of a man.

Facebook profile page for Ragana Lilė. The profile picture shows a colorful illustration of a girl with red hair and a blue dress, holding a rainbow. The cover photo shows a colorful illustration of a girl with red hair and a blue dress, holding a rainbow. The name "Ragana Lilė" is displayed below the cover photo. The page has a search bar, a "Pridėti prie draugų" button, and a "Žinutė" button. Below the cover photo, there are tabs for "Pagrindinis puslapis", "Apie", "Nuotraukos", "Patinka", "Vaizdo įrašai", and "Įrašai". The "Pagrindinis puslapis" tab is selected, showing a post from "Būsena" with the text "Ralykite ką nors šiame puslapyje...". Below this, there is a post from "Ragana Lilė" with the text "Na kas atspės kelintą tai dalį? :) Prizas: - Raganos šies kalendorus (elektroniniu būdu) Prizą atsunki (pm.)". There is also a section titled "Knygynas" with a search bar and a list of items: "328 people like this", "Palikite draugus mėgti šį puslapi", "Ragana Lilė", "Ragana Lilė telefono numeris", "Ragana Lilė komiksų valandines dūta Ragana Lilė", "Ragana Lilė kelių asortiment", and "Ragana Lilė šiemet / 100 metų".

PARODOS

- **Knygos QR kodas**– tai toks keistas kvadratinis paveikslukas, į kurį nukreipus savo mobiliąjį įrenginį, turintį specialią programą, ir „nuskaičius“ šis atlieka tam tikrą komandą – nueina į internetinį puslapį, įsiveda kontaktinę informaciją ar netgi įjungia grotuvą. Žodžiu, tai – paveikslėlis, kuriame gali būti užkoduota daugybė įvairių informacijos rūšių.
- <http://qrcode.kaywa.com/>

ŽODŽIŲ DEBESYS

- Svarbiausių temų ar raktinių žodžių išskyrimas.
- Nereikia ypatingo dizaino kūrimo įgūdžių
- „Debesies“ įrankiai internete ir jų įvairovė

Wordle.net, Tagul.com, Tagxedo.com

Visual Poetry programēlēs pavadinimas sako, kad ji skirta poezijos vizualizacijai. Įvairūs efektai leidžia eilėraščių posmus, citatas ar paprastą tekstą formuoti, kelti į nuotraukas ar paveikslėlius, spalvinti ir pan.

PASIDALINKIME...

- Pavadinimas
- Tikslas
- Rezultatas
- Galimi sunkumai

SKAITANTIS VAIKAS – IŠMINTINGAS IR LAIMINGAS SUAUGĘS

